

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA – 4101-37-04/2012
P/12/094

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/12/094 – Profilaktyka narkomanii w szkołach.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontroler	Beata Olejnik, specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 83575 z dnia 7 grudnia 2012 r. [Dowód: akta kontroli str. 1-2]
Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Policji w Bytomiu, ul. Powstańców Warszawskich 74; 41-902 Bytom (zwana w dalszej części wystąpienia Komendą lub KMP w Bytomiu).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Nadkomisarz Andrzej Szymczyk, Komendant Miejski Policji w Bytomiu ¹ . [Dowód: akta kontroli str. 3-5]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność Komendy w zbadanym zakresie w okresie objętym kontrolą (w latach 2006-2012 I półrocze).

Ocenę pozytywną uzasadnia realizacja działań z zakresu profilaktyki narkomanii w placówkach oświatowych znajdujących się na terenie właściwości Komendy Miejskiej poprzez organizowanie, dla nauczycieli, rodziców i uczniów, spotkań edukacyjno-informacyjnych w szkołach o tematyce związanej z konsekwencjami prawnymi zażywania bądź posiadania narkotyków.

NIK pozytywnie ocenia również udział KMP w realizowaniu zadań zawartych w miejskich planach na rzecz poprawy bezpieczeństwa nieletnich i małoletnich z terenu Bytomia, przez patrolowanie terenów szkół i placówek oświatowych, miejsc grupowania się nieletnich oraz miejsc, w których odbywały się imprezy o charakterze rekreacyjnym i rozrywkowym z udziałem małoletnich.

Powyższą ocenę uzasadnia także realizowanie przez KMP w Bytomiu zadań wynikających z Zarządzeń Komendanta Głównego Policji, polegających na informowaniu władz samorządowych i społeczności lokalnych o występujących na terenie Bytomia zagrożeniach z uwzględnieniem problematyki nieletnich i małoletnich zagrożonych patologiami społecznymi, w tym narkomanią.

¹ Na stanowisko Komendanta Miejskiego w Bytomiu Andrzej Szymczyk został powołany rozkazem personalnym Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach z dniem 1 czerwca 2011 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Ocena prawidłowości wdrażania działań profilaktycznych oraz ich skuteczność.

1.1. Realizacja szkoleń z zakresu problematyki ograniczania popytu na narkotyki dla pracowników szkół lub innych grup odbiorców związanych ze szkołami, oraz tematyka tych szkoleń w okresie obowiązywania Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010.

Opis stanu
faktycznego

Metody i formy wykonywania przez policjantów zadań w zakresie przeciwdziałania demoralizacji³ i przestępczości nieletnich, jak również działania podejmowane na rzecz małoletnich w latach 2006–2012 (I półrocze) regulowały dwa zarządzenia Komendanta Głównego Policji: Nr 590 z dnia 24 października 2003 r. (obowiązujące do dnia 30 listopada 2010 r.)⁴ oraz Nr 1619 z dnia 3 listopada 2010 r. (obowiązujące od dnia 1 grudnia 2010 r.)⁵, wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁶ - zwane w dalszej części Zarządzeniami KGP.

Zgodnie z § 4 ww. Zarządzeń KGP, nadzór nad Wydziałem Prewencji oraz Referatem ds. Nieletnich i Patologii KMP w Bytomiu⁷, sprawował I Zastępca Komendanta Miejskiego Policji.

[Dowód: akta kontroli str.6; 276-278]

Jedną z form przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości wśród nieletnich, w tym narkomanii, określoną w Zarządzeniach KGP, był udział funkcjonariuszy w spotkaniach z małoletnimi, rodzicami, pedagogami oraz z przedstawicielami innych podmiotów zajmujących się problematyką zapobiegania patologiom społecznym, w tym przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

W oparciu o uchwały Rady Miejskiej w sprawie Miejskich Programów Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Bytomiu oraz raporty z ich wykonania w latach 2006-2010 ustalono, że w okresie obowiązywania Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006-2010⁸ funkcjonariusze Komendy Miejskiej realizowali działania profilaktyczne zawarte w I Obszarze profilaktyki, tj. ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa dzieci i młodzieży, mające na celu opóźnienie inicjacji narkotykowej i promocję zdrowego stylu życia, poprzez organizowanie spotkań informacyjnych dla uczniów

³ Zgodnie z art. 4 §1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178) przez okoliczności świadczących o demoralizacji nieletniego rozumie się w szczególności naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchyłanie się od obowiązku szkolnego lub kształcenia zawodowego, używanie alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawianie nierządu, włóczęgostwo, udział w grupach przestępczych (...).

⁴ Dz. Urz. KGP z 2003 r. Nr 20, poz. 107.

⁵ Dz. Urz. KGP z 2010 r. Nr 11, poz. 64.

⁶ Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277 ze zm.

⁷ Na podstawie Rozkazu Organizacyjnego Komendanta Miejskiego w Bytomiu Nr 2/07 z dnia 26 marca 2007 r. w sprawie zmian organizacyjno-etatowych utworzono komórkę organizacyjną o nazwie Sekcja Prewencji, w skład której wchodził Zespół Do Spraw Nieletnich i Patologii.

⁸ Zwanego dalej KPPN na lata 2006-2010.

szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz spotkań informacyjnych dla nauczycieli oraz rodziców.

[Dowód: akta kontroli str. 435-438; 445-449; 464-468]

Realizując wytyczne zawarte w Miejskich Programach Profilaktyki, przeprowadzono cykl spotkań pn. „Edukacja prawna w bytomskich szkołach” skierowanych bezpośrednio do uczniów pierwszych klas szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, pedagogów i rodziców. Tematyka spotkań dotyczyła odpowiedzialności za naruszenie przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii⁹.

W ramach Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży organizowano spotkania z pedagogami pn. „Procedury postępowania nauczycieli oraz metody współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży narkomanią” oraz „Zakres działania Policji wobec nieletnich, zasady postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży przestępczością lub demoralizacją”.

Prowadzono spotkania przeznaczone dla rodziców uczniów placówek oświatowych, na których poruszano dwa zagadnienia: „Narkotyki – co powinni wiedzieć rodzice i opiekunowie” oraz „Władza rodzicielska – prawo czy obowiązek”.

[Dowód: akta kontroli str. 183-194]

W 2009 r. w Wydziale Prewencji KMP w Bytomiu utworzono stanowisko do realizacji zadań związanych z prewencją kryminalną i współpracą z instytucjami na terenie miasta. W roku tym wyznaczony funkcjonariusz Policji zrealizował zadania profilaktyczne w formie pogadanek i spotkań z dziećmi związane z programem „Bezpieczne dzieciaki”. W okresie od 1 września do 31 grudnia tego roku prelekcjami objęto łącznie 35 placówek oświatowych z terenu Miasta, w tym 14 szkół podstawowych i 21 przedszkoli.

[Dowód: akta kontroli str. 10-14; 297-298]

W trakcie kontroli nie była dostępna dokumentacja, pozwalająca określić liczbę przeprowadzonych prelekcji w zakresie ograniczania popytu na narkotyki w podziale na poszczególne poziomy szkolnictwa.

Jak wyjaśniono: „KMP w Bytomiu nie prowadzi szczegółowych statystyk, dotyczących przeprowadzonych prelekcji dla dzieci, młodzieży oraz ich opiekunów, ani też z przeprowadzonych prelekcji w zakresie konstruowania lokalnych strategii profilaktycznych”.

[Dowód: akta kontroli str. 18]

Pierwszy Zastępca Komendanta Miejskiego wyjaśnił, że „W okresie 2006-2010 były sporządzane notatki służbowe z przeprowadzonych spotkań i przeprowadzonych prelekcji z zakresu demoralizacji i odpowiedzialności za naruszenie przepisów. (...) Te notatki służbowe znajdują się w archiwum ale nie podlegały i nie podlegają „dziennikowaniu” (...). Z braku konkretnych wytycznych dotyczących sposobu dokumentowania wykonanych czynności dotyczących prelekcji, nie ma możliwości na dzień dzisiejszy ustalenia ile prelekcji zostało zorganizowanych z podziałem na problematykę narkomanii oraz w podziale na odpowiednie typy szkół (...).

⁹ Dz. U. z 2012, poz. 124

Na podstawie zgromadzonych materiałów w postaci notatek służbowych szacuję, że takich prelekcji mogło się odbyć w omawianym okresie (2006-2010) na pewno ponad 100”.

[Dowód: akta kontroli str. 471-472]

Ponadto stwierdził, że: „Gromadzimy dane statystyczne, jako Komenda Miejska w oparciu o wytyczne wynikające z Zarządzenia Komendanta Głównego Policji, gdzie nie wymaga się gromadzenia tak szczegółowych informacji”.

[Dowód: akta kontroli str. 274-275]

Zastępca Komendanta Miejskiego Policji stwierdził, że (...)Policjanci w ramach swoich obowiązków prowadzą jedynie prelekcje dla uczniów z zakresu odpowiedzialności nieletnich za popełnione czyny karalne i demoralizację, w czasie których poruszana jest również problematyka przeciwdziałania narkomanii. Policja szkoli jedynie będących w jej szeregach funkcjonariuszy. Szkolenia te są prowadzone przez Komendy Wojewódzkie Policji lub przez Szkoły Policji, czasami przez podmioty zewnętrzne, stąd też KMP Bytom nie posiada informacji na temat ilości przeprowadzonych w ww. zakresie szkoleń”.

[Dowód: akta kontroli str. 427-428]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.2. Inne działania profilaktyczne podejmowane przez Komendę Miejską Policji w celu ograniczenia zjawiska zagrożenia narkomanią wśród dzieci i młodzieży szkolnej w latach 2010-2012.

Ustalenie stanu faktycznego

W ramach prewencji narkotykowej, w latach 2010–2012 (I półrocze), podobnie jak w okresie obowiązywania KPPN na lata 2006-2010, pracownicy Komendy brali udział w organizowanych przez szkoły spotkaniach i prelekcjach, przedstawiając kwestie odpowiedzialności za naruszenie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Odbiorcami tych spotkań byli dyrektorzy szkół, nauczyciele, pedagodzy szkolni, uczniowie i ich rodzice.

W roku 2010, w związku z pojawieniem się problemu „dopalaczy”, na wniosek dyrektorów trzech szkół z terenu Bytomia, zorganizowano trzy spotkania z rodzicami, nauczycielami i pedagogami szkolnymi, dotyczące zjawiska używania substancji psychoaktywnych oraz postępowania dyrektorów, nauczycieli i pedagogów szkolnych w przypadku ujawnienia takich czynów.

[Dowód: akta kontroli str. 71-75; 110-121]

Jak wyjaśniła Asystent ds. prewencji kryminalnej, spotkania te stanowiły jednorazowe działania podjęte na wniosek dyrektorów szkół, na których przedstawiono zagadnienia związane z dopalaczami. Ponadto, jak wyjaśniła, dyrektorzy innych placówek nie zgłaszali potrzeby zapoznania się z tematyką dopalaczy: „Z tego co wiem, to część szkół bytomskich (nauczycieli) uczestniczyło w spotkaniach organizowanych przez Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz „Dom Nadziei”, które prowadzone były przez terapeutów z tych ośrodków”.

W roku 2011 w Urzędzie Miasta w Bytomiu odbyła się wspólna konferencja policjantów i pedagogów, zorganizowana przez Prezydenta Bytomia i Komendanta Miejskiego Policji, na której poruszono problem zapobiegania i zwalczania przestępczości wśród nieletnich. Policjanci omawiali zakres odpowiedzialności karnej nieletnich za popełnione czyny karalne wobec rówieśników i nauczycieli. W trakcie konferencji przypomniano zebranym również, w jaki sposób należy postępować z nieletnimi, którzy przejawiają zachowania patologiczne lub popełniają czyny karalne na terenie szkoły. Jako prelegenci, oprócz przedstawicieli Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie oraz Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom, na konferencji wystąpili policjanci z Komendy Wojewódzkiej w Katowicach i Komendy Miejskiej w Bytomiu.

[Dowód: akta kontroli str. 122]

We wrześniu 2012 r. Regionalny Ośrodek Metodyczno-Edukacyjny *Metis* w Katowicach zorganizował w Bytomskim Ośrodku Edukacji konferencję lokalną pn. „FALOCHRON na rzecz młodzieży Województwa Śląskiego. Profilaktyka zachowań ryzykownych u młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w województwie śląskim. Program na lata 2010–2013”. W konferencji wzięła udział przedstawicielka KMP w Bytomiu, która przedstawiła zagadnienia związane ze stanem zagrożenia przestępczością i demoralizacją nieletnich na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem szkół/placówek oświatowych.

[Dowód: akta kontroli str. 52-70]

KMP w Bytomiu była również współrealizatorem miejskich programów mających na celu przeciwdziałanie przestępczości i demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznych, takich jak np. Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego.

[Dowód: akta kontroli str.16-18]

W ramach współpracy z instytucjami powołanymi do zajmowania się problematyką małoletnich i nieletnich, do Centrum Interwencji Kryzysowej i Przeciwdziałania Uzależnieniom w Bytomiu przekazano za lata 2010 i 2011 informacje z realizacji Miejskiego Planu Przeciwdziałania Narkomanii. W sprawozdaniach podano miejsca szczególnie zagrożone dystrybucją oraz konsumpcją narkotyków, do których zaliczono dyskoteki i puby na terenie miasta. Jako wymierne skutki prowadzonych działań w tych latach przedstawiono w sprawozdaniach ilość, rodzaje zabezpieczonych narkotyków i podejmowane działania zmierzające do ujawniania przestępstw związanych z handlem, jak i z zażywaniem narkotyków, przede wszystkim przez osoby nieletnie.

W roku 2010, w ramach podjętych działań, funkcjonariusze Policji wykryli 327 przestępstw naruszających przepisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Ujawniono 156 osób dorosłych, które naruszyły przepisy ww. ustawy. W ramach prowadzonych spraw funkcjonariusze zabezpieczyli łącznie 1,738 kg amfetaminy, 3,776 kg marihuany, 375 g haszyszu, 1.070 tabletek extasy, 5 g kokainy oraz 84 krzaki konopi indyjskich.

W roku 2011 zatrzymano 135 osób, którym przedstawiono zarzuty określone w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. W wyniku działań funkcjonariuszy

ujawniono i zabezpieczono 5 cm³ „polskiej heroiny”, 10 krzaków konopi indyjskich, 1,428 kg marihuany, 31,43 g haszyszu, 1,422 kg amfetaminy oraz 4 tabletki ekstazy. W ramach działań prewencyjnych, zarówno w 2010 r., jak i w 2011 r., utrzymywano stały kontakt z dyrektorami i pedagogami placówek oświatowych w ramach programu pn. „Edukacja prawna w bytomskich szkołach”. W trakcie spotkań z młodzieżą poruszano tematykę odpowiedzialności za naruszenie przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii. Ponadto, przy użyciu prezentacji multimedialnej pn. „Procedury postępowania nauczycieli oraz metody współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży narkomanią” prowadzono spotkania z pedagogami na temat najpopularniejszych substancji psychoaktywnych – w ramach Krajowego Programu Zapobiegania Niedostosowaniu Społecznemu i Przestępczości wśród Dzieci i Młodzieży oraz dla rodziców pn. „Narkotyki – co powinni wiedzieć rodzice i opiekunowie”.

W ramach działań profilaktycznych, wynikających z Zarządzeń KGP, corocznie przedkładano Radzie Miasta Bytom sprawozdanie o występujących na terenie miasta zagrożeniach z uwzględnieniem problematyki małoletnich i nieletnich.

[Dowód: akta kontroli str. 173-182]

Stanowisko służbowe, utworzone w 2009 roku w celu realizacji zadań związanych z prewencją kryminalną i współpracą z instytucjami na terenie miasta, zajmował funkcjonariusz Policji, który w ramach wypełnianych czynności służbowych współpracował ze szkołami, prowadząc prelekcje z zakresu między innymi przeciwdziałania narkomanii. Prelekcje prowadził, zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i ich opiekunów oraz nauczycieli i pedagogów. Jak wyjaśnił, spotkania przeprowadzał w oparciu o przepisy prawa powszechnie obowiązującego oraz przy użyciu samodzielnie opracowanych prezentacji multimedialnych lub sporządzonych w oparciu o literaturę fachową, jak również informacje zamieszczone na stronie internetowej Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Tematyka spotkań (w ramach ogólnego pojęcia demoralizacji) w części dotyczącej narkomanii dotyczyła przede wszystkim odpowiedzialności prawnej za naruszenie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

[Dowód: akta kontroli str.10-13; 334-335]

W roku 2010 czynnościami profilaktycznymi objęto 38 placówek oświatowych, w tym 11 szkół podstawowych, 19 przedszkoli i 5 gimnazjów, a ponadto: Ogólnokształcącą Szkołę Baletową, Zespół Szkół Elektronicznych i Zasadniczą Szkołę Zawodową nr 8 Specjalną.

[Dowód: akta kontroli str. 299-300]

W roku 2011 czynnościami profilaktycznymi objęto 40 placówek oświatowych, w tym 14 przedszkoli, 7 szkół podstawowych, 8 gimnazjów i 4 zespoły szkół ogólnokształcących oraz: Zespół Szkół Technicznych, Zespół Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich, Państwowe Szkoły Budownictwa, Zespół Szkół Administracyjno-Socjalnych, Zespół Szkół Mechaniczno-Samochodowych, Zespół Szkół Specjalnych nr 6 i Ogólnokształcącą Szkołę Muzyczną I i II Stopnia.

[Dowód: akta kontroli str. 301-302]

W roku 2012 (I półrocze) czynnościami profilaktycznymi objęto 31 placówek oświatowych, w tym 15 przedszkoli, 7 szkół podstawowych i 4 gimnazja, a także:

Szkołę Baletową, Zespół Szkół Specjalnych nr 40, Zespół Szkół Mechaniczno-Samochodowych, Zespół Szkół Usługowo-Rzemieślniczych i Zespół Szkół Technicznych.

[Dowód: akta kontroli str. 303-304]

Jak wyjaśniła Asystent ds. prewencji kryminalnej, szkoły powiadomiono o tym, że KMP w Bytomiu organizuje prelekcje i spotkania z młodzieżą w zakresie profilaktyki narkotykowej. Również same szkoły zgłaszały konieczność przeprowadzenia prelekcji wśród dzieci i młodzieży. Szkoły miały również numer telefonu służbowego oraz dane teleadresowe do wydziałów KMP, gdzie mogły zgłosić potrzebę zorganizowania spotkania. Tylko w sporadycznych przypadkach szkoły zwracały się do KMP na piśmie z prośbą o przeprowadzenie spotkania połączonego z prelekcją.

[Dowód: akta kontroli str. 334-335]

W informacjach przekazywanych do Komendy Wojewódzkiej Policji na potrzeby sporządzania sprawozdania nr III/6 z zakresu rozpoznania i profilaktycznej pracy Policji na rzecz zapobiegania demoralizacji nieletnich oraz patologii społecznej opisano zjawisko występowania narkomanii, z uwzględnieniem informacji o problemie narkomanii występującym wśród osób nieletnich i małoletnich.

Wykonując zadania z zakresu rozpoznania i pracy profilaktycznej na rzecz nieletnich, w 2010 r. Policjanci KMP w Bytomiu skierowali 386 wniosków do sądów rodzinnych, 40 zawiadomień do szkół i innych placówek oświaty i wychowania, 17 skierowań do jednostek służby zdrowia, 7 skierowań do różnego typu poradni oraz 55 do innych organizacji i instytucji.

Wg stanu na koniec 2010 r. w KMP w Bytomiu zarejestrowano 15 nieletnich, którzy wprowadzali się w stan odurzenia poprzez wdychanie środków wziewnych. Zarejestrowani nieletni znajdowali się pod opieką sądu rodzinnego.

W ramach działań „Edukacja prawna w bytomskich szkołach” utrzymywano stały kontakt z dyrektorami i pedagogami placówek oświatowych. W trakcie spotkań z młodzieżą poruszano tematykę odpowiedzialności za naruszenie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Prowadzono również prelekcje dla pedagogów połączone z prezentacjami multimedialnymi przedstawiającymi najpopularniejsze substancje psychoaktywne. Zorganizowano łącznie 212 spotkań z młodzieżą i 92 spotkania z pedagogami.

[Dowód: akta kontroli str. 305-320]

W roku 2011, w ramach rozpoznania i pracy profilaktycznej Policji na rzecz nieletnich, Policjanci KMP w Bytomiu sporządzili 381 zawiadomień do sądów rodzinnych, 51 skierowań do placówek służby zdrowia i opieki społecznej, 52 skierowania do różnego typu poradni i 100 skierowań do innych instytucji i organizacji, z którymi utrzymywano kontakt. Ujawniono jednego nieletniego pod wpływem narkotyków, 31 nieletnich pod wpływem alkoholu, 48 członków subkultur młodzieżowych. Zatrzymano 39 uciekinierów z domów rodzinnych, 283 z placówek opiekuńczo-wychowawczych i 2 ze schronisk młodzieżowych.

W ramach działań „Edukacja prawna w bytomskich szkołach”, podobnie jak w roku 2010, utrzymywano stały kontakt z dyrektorami i pedagogami placówek oświatowych. W trakcie spotkań z młodzieżą m.in. poruszano tematykę odpowiedzialności za naruszenie przepisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,

prowadzono prelekcje połączone z prezentacjami multimedialnymi dla pedagogów i rodziców. Zorganizowano 134 spotkania z młodzieżą i 123 z pedagogami.

Poprzez biuletyn, wydawany przez Spółdzielnię Mieszkaniową „Nasz Dom” w okresie letnim, zwracano uwagę na zagrożenia związane ze środkami odurzającymi dostępnymi w dyskotekach, a poprzez telewizję kablową „ELWICO” emitowano komunikaty dotyczące zażywania i posiadania narkotyków.

[Dowód: akta kontroli str.321-328]

W I półroczu 2012 r. w ramach rozpoznania i profilaktycznej pracy Policji na rzecz zapobiegania demoralizacji nieletnich sporządzono łącznie 87 zawiadomień do sądów rodzinnych, 51 zawiadomień do szkół i innych placówek oświaty i wychowania. Sporządzono również 12 skierowań do placówek służby zdrowia i innych poradni. Ujawniono 5 nieletnich pod wpływem alkoholu oraz zidentyfikowano grupę około 35 nieletnich w ramach subkultur młodzieżowych.

Zatrzymano 19 uciekinierów z domów rodzinnych, 108 uciekinierów z placówek opiekuńczo-wychowawczych. Ponadto ujawniono 8 nieletnich dziewcząt prostytuujących się. Nie ujawniono nieletnich pod wpływem narkotyków.

Policjanci uczestniczyli w 50 spotkaniach z młodzieżą i w 66 spotkaniach z pedagogami.

[Dowód: akta kontroli str. 295]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.3. Nadzór nad działaniami profilaktycznymi podejmowanymi przez jednostki organizacyjne podległe Komendzie Miejskiej.

Ustalenie stanu faktycznego

Na obszarze działania KMP w Bytomiu, w podległych Komisariatach, nie było komórek organizacyjnych ds. nieletnich, ani też nie wyznaczono funkcjonariuszy ds. nieletnich wykonujących zadania na samodzielnych stanowiskach.

W celu skoordynowania realizacji zadań w zakresie zwalczania przestępczości i demoralizacji wśród nieletnich z terenu Bytomia, Rozkazem Organizacyjnym Komendanta Miejskiego Policji w Bytomiu nr 2/07 z dnia 26 marca 2007 r., w KMP w Bytomiu utworzono Zespół ds. Nieletnich i Patologii. W skład Zespołu weszli funkcjonariusze z podległych komisariatów w Bytomiu, którzy uczestniczyli w działaniach profilaktycznych podejmowanych przez ww. Zespół, w tym również w działaniach podejmowanych na rzecz ograniczania narkomanii. W związku z powyższym, w latach objętych kontrolą, nie nadzorowano działań profilaktycznych przez podległe komisariaty w zakresie ograniczania zjawiska zagrożenia narkomanią wśród dzieci i młodzieży w sposób określony w Zarządzeniach Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. i z dnia 3 listopada 2010 r.

[Dowód: akta kontroli str.16-18, 24]

Jak wyjaśnił Pierwszy Zastępca Komendanta Miejskiego, obowiązki nadzorcze wobec Zespołu ds. Nieletnich i Patologii pełnił bezpośredni przełożony – Naczelnik Wydziału Prewencji, który codziennie rozliczał pracę podległych mu funkcjonariuszy. Komendanci codziennie na porannych odprawach byli informowani o zadaniach przewidzianych do realizacji przez poszczególne komórki. Ponadto, co czwartek

odbywały się narady Kierownictwa, na których omawiano m.in. wyniki w zakresie przeciwdziałania i zwalczania narkomanii.

[Dowód: akta kontroli str. 274-275]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.4. Działania Komendanta Miejskiego w zakresie profilaktyki mającej na celu ograniczenie zagrożeń związanych z popytem na narkotyki wśród dzieci i młodzieży szkolnej z terenu miasta Bytom.

Ustalenie stanu faktycznego

Jak wyjaśnił Zastępca Komendanta Miejskiego w Bytomiu, „KMP Bytom nie wydawała żadnych ogólnych instrukcji ani wytycznych dotyczących prowadzenia działań profilaktycznych. Niemniej jednak, w trakcie działań takich jak: „Bezpieczne wakacje” lub „Bezpieczne ferie” wydano dla podległych jednostek zalecenia polegające na organizowaniu działań profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem narkomanii, w których ujmowano zadania wynikające z Zarządzenia KGP 1619 z dnia 8 listopada 2010 r. (...)”.

[Dowód: akta kontroli str. 16-18]

Ww. plany działań na potrzeby KMP w Bytomiu pn. „Bezpieczne wakacje” oraz „Bezpieczne Ferie” konstruowano z uwzględnieniem wytycznych Wojewody Śląskiego, Komendanta Wojewódzkiego Policji i Urzędu Miasta Bytom.

Plany działań Komendy Miejskiej, sporządzane corocznie, określały zadania dla kierowników poszczególnych pionów służbowych Komendy. Zadania związane z przeciwdziałaniem narkomanii obejmowały: monitorowanie środowisk powiązanych z narkomanią, pedofilią, prostytutką i innymi patologiami w miejscach intensywnego ruchu turystycznego oraz legitymowanie osób nieletnich przemieszczających się w godzinach nocnych bez opieki dorosłych; kontrolowanie miejsc prowadzenia działalności rozrywkowej (takich jak dyskoteki, puby, nocne kluby), zwłaszcza pod kątem występowania przestępczości narkotykowej, sprzedaży alkoholu nieletnim, a także zakłóceń porządku publicznego. Działania te obejmowały także natychmiastowe reagowanie na informacje dotyczące znęcania się rodziców bądź opiekunów nad dziećmi.

[Dowód: akta kontroli str.195-272]

Jak dalej wyjaśniono, „Funkcjonariusze KMP Bytom na bieżąco są „zadaniowani” pod kątem ujawniania przestępczości i demoralizacji nieletnich. Dzielnicowi w zakresie swoich obowiązków mają również utrzymywanie stałych kontaktów z dyrektorami szkół oraz patrołowanie okolic szkół w trakcie obchodów rejonów im podległych”.

[Dowód: akta kontroli str.16-17]

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

1.5. Zdarzenia na terenie szkół, wypełniające znamiona przestępstw, stanowiących zagrożenie zdrowia i życia uczniów oraz przejawy demoralizacji w szkołach w związku z używaniem narkotyków i innych środków odurzających.

Ustalenie stanu faktycznego

W latach 2010-2012 (I półrocze) funkcjonariusze KMP w Bytomiu ujawnili łącznie 242 przypadki posiadania środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 62 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii).

Naruszenie art.62 ust 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii ujawniono:

- w 2010 r. - w 75 przypadkach, z których 11 dotyczyło nieletnich;
- w 2011 r. - w 93 przypadkach, z których 16 dotyczyło nieletnich;
- w I półroczu 2012 r. - w 47 przypadkach, z których 7 dotyczyło nieletnich.

Naruszenie art. 62 ust 2 ww. ustawy ujawniono w badanym okresie w 27 przypadkach, z tego po 9 w latach 2010 , 2011 i 2012 (I półrocze).

Nie ujawniono nieletnich posiadających znaczne ilości środków odurzających lub psychotropowych (art. 62 ust 2 ww. ustawy).

[Dowód: akta kontroli str. 329-333]

W latach 2010–2012 (I półrocze) ujawniono 48 nieletnich, którzy naruszyli przepisy ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Tylko dwa przypadki dotyczyły zdarzeń na terenie szkół¹⁰. Przypadek pierwszy, ujawniony w 2011 r. dotyczył posiadania przez uczennicę Zespołu Szkół Ogólnokształcących środków odurzających w postaci amfetaminy (art. 62 ust. 1 ww. ustawy). Przypadek drugi, ujawniony w 2012 r. polegał na udostępnianiu środków psychoaktywnych w postaci marihuany osobie małoletniej przez ucznia gimnazjum (art. 59 ust. 2 ww. ustawy).

Wszystkie ww. przypadki zaewidencjonowano w Krajowym Systemie Informacyjnym Policji, a Komenda wystąpiła do właściwego sądu rejonowego – wydziału rodzinnego i nieletnich, z wnioskami o wszczęcie postępowań wyjaśniających.

[Dowód: akta kontroli str. 161]

W ww. okresie funkcjonariusze KMP w Bytomiu ujawnili łącznie 210 przypadków udzielania innej osobie środków odurzających lub substancji psychotropowych (art. 59 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), z czego 66 w 2010 r., 111 w 2011 r. i 33 w I połowie 2012 r.

Jak wyjaśnił Pierwszy Zastępca Komendanta Miejskiego KMP w Bytomiu „Policja zbiera i gromadzi dane statystyczne o przestępstwach na podstawie Zarządzenia nr 350 Komendanta Głównego Policji¹¹. Zgodnie z katalogiem symboli rejestrowanych przestępstw, przestępstwo z art. 59 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii nie posiada osobnych symboli na poszczególne ustępy tego przestępstwa. W związku z tym nie ma możliwości uzyskania danych o ilości czynów w rozbiciu na art. 59 ust. 1 (...) i ust. 2 Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii”.

[Dowód: akta kontroli str. 469-470]

¹⁰ Przypadki te nie wystąpiły w żadnej z 4 szkół objętych niniejszą kontrolą NIK, tj. Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej I i II stopnia w Bytomiu, ul. Moniuszki 17; Szkoły Podstawowej nr 45 w Bytomiu, ul. Zakątek 20; Gimnazjum nr 7 w Bytomiu, ul. Karpacza 27 oraz IV Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego w Bytomiu, Pl. Sikorskiego 1.

¹¹ Zarządzenie Nr 350 KGP z dnia 1 lipca 2003 r. w sprawie zbierania, gromadzenia, przetwarzania i opracowywania danych statystycznych o przestępczości oraz zamachach samobójczych i wypadkach tonięcia.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 6 lutego 2013 r.

Kontroler
Beata Olejnik
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

Dyrektor
Edmund Sroka